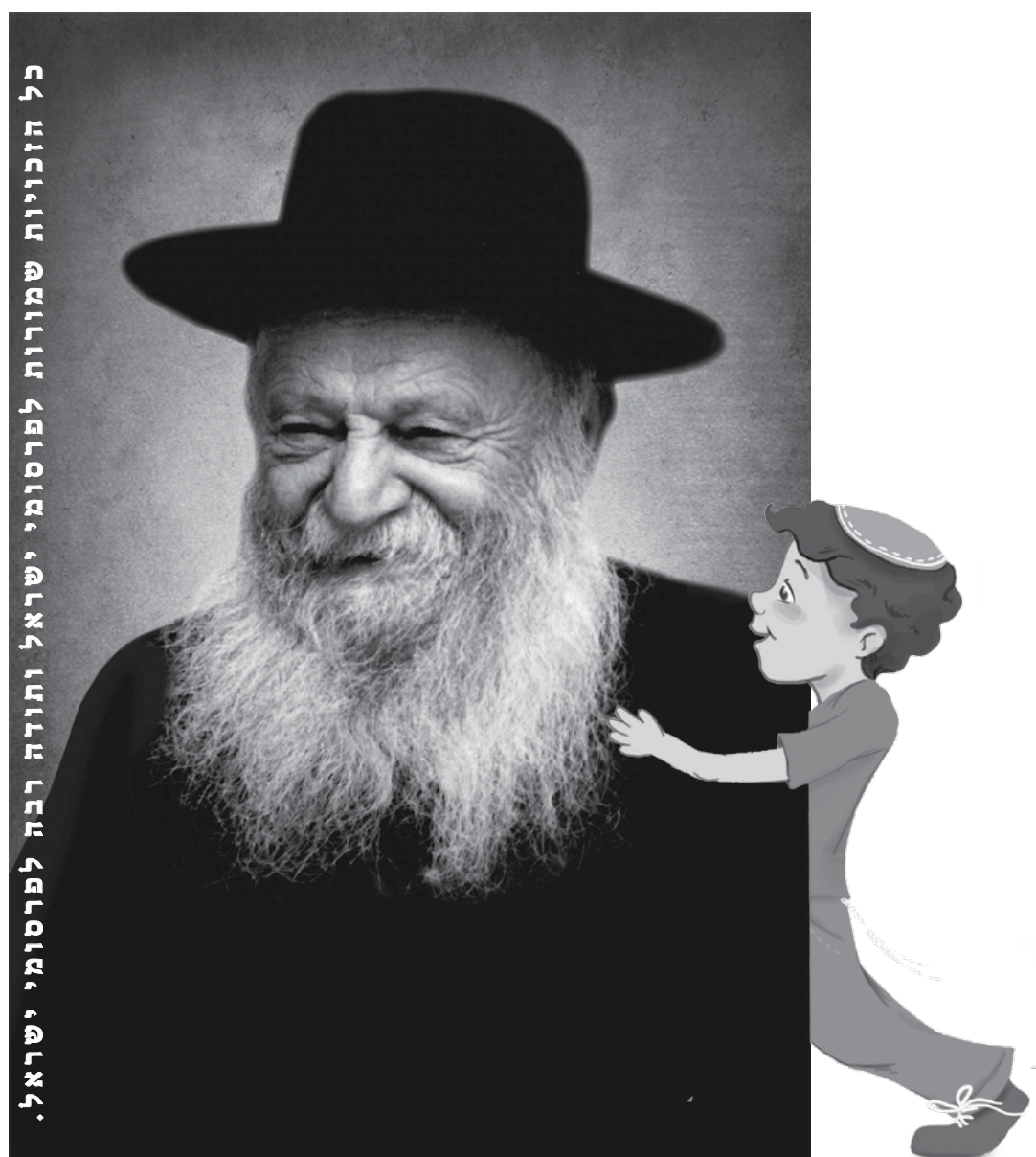

הנצחת דמותו והנחלת מורשתו של הרב צבי יהודה הכהן קוק

הצעות לפעילויות בגן הילדים

**"אהבה היא בריאות, היא נורמאליות.
כל צדיק, חסיד, גדול, קדוש קודם כל צריך להיות ישר,
ישר בדברים שבין אדם לחברו".**
(מתוך התורה הגואלת, ח"א, עמ' ז)

כתבה וערכה: רחל סלייטר

ליווי וייעוץ פדגוגי: אסתר חטב, מפקחת ארצית קדם-יסודי, חמ"ד

עריכה לשונית: נעמה ביטון

הצעות במוסיקה: רבקה לנגזם, מדריכה למוסיקה

איורים: נעמה להב

גרפיקה: 054-8445352 | סטודיו GOLANDESIGN

הפקה: המכללה האקדמית חמדת הדרום

במסגרת התוכנית הרב-שנתית להנחלת מורשת המנהיגות הרבנית לתלמידי החמ"ד, וכחלק מהעמקת הזהות הציונית-דתית, בחר מינהל החמ"ד להאיר את דמותו של הרב צבי-יהודה קוק.

מטרות

- התלמידים ילמדו על אהבת העם, הארץ והמדינה שאפיינו את הרב צבי-יהודה.
- התלמידים יפנימו את הליכות הרב צבי-יהודה באמצעות שמיעת הסיפורים עליו.

מה מכיל המארז לגן הילדים

✓ חוברת לגננת ובה:

קורות חייו ופועלו של הרצי"ה.
דמותו של הרצי"ה עם הדגשים של משנתו.
הצעות לפעילויות בגן הילדים.

✓ תמונה של הרב צבי יהודה

✓ משחק מסלול בשתי רמות

✓ משחק זכרון - גדולי הדור

✓ 10 "כרטיסיות- סיפור"

✓ הסיפור "בשיירה אל הרב צבי יהודה" - במספר עותקים כמספר ילדי הגן. לסיפור מצורפות הצעות להפעלות בחיק המשפחה.

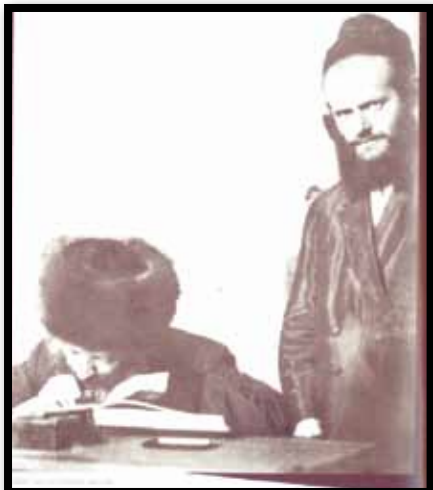
נספחים שנשלחו בדוא"ל:

✓ מצגת על הרב צבי יהודה

✓ תמונות הרצי"ה

כל ההצעות הן בבחינת המלצות ובסיס לרעיונות נוספים של כל גננת. אשמח מאוד לשמוח על פעילויות נוספות, לראות תמונות מעניינות או סרטונים שצילמתם בנושא הרב צבי-יהודה. את ההצעות אפשר לשלוח אל רחל סלייטר: rachelsla3@gmail.com

קורות חייו של הרב צבי-יהודה

הרב צבי-יהודה, בנו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, נולד בליל הסדר תרנ"א (1891) בליטא.

סמוך לבר המצווה עלה עם משפחתו לארץ-ישראל, לשם הוזמן אביו לכהן כרב של יפו והמושבות.

גדולתו בתורה נתגלתה בגיל צעיר, וכבר בגיל שש-עשרה הוא עלה לירושלים ללמוד תורה. לאחר מכן נסע לאירופה מספר פעמים, במצוות אביו. נסיעותיו הראשונות היו בעיקר למטרת התעמקות בלימוד תורה ובמקצת לצורך לימודים כלליים. הנסיעות שלאחר מכן היו שליחויות ציבוריות מטעם הראי"ה.

בגיל שלושים ואחת התחתן הרב עם חוה-לאה. לאחר עשרים ושתיים שנות נישואין ללא ילדים, נפטרה חוה-לאה ממחלה. עם פטירת אביו, בתרצ"ה, השקיע הרב צבי-יהודה כעשרים שנה בעריכת כתבי היד הרבים שלו ופרסומם.

כאשר קמה מדינת ישראל בתש"ח, ראה בה הרב צבי-יהודה את ה"אתחלתא דגאולה". בשנת תשי"ב

(1951), כשראש ישיבת 'מרכז הרב', הרב יעקב משה חרל"פ נפטר, נתמנה הרב צבי-יהודה לעמוד בראשה וכיהן בתפקיד זה כשלושים שנה. במהלך שנים אלו גידל דור שלם של תלמידים ברוח משנתו של אביו, הראי"ה, המשלבת את לימוד התורה עם מעורבות בחיי המדינה, בראייה כי המדינה היא 'ראשית צמיחת גאולתנו'. בהנהגתו הפכה ישיבה זו למרכז תוסס, שמשך אליו צעירים דתיים רבים, בעיקר מתנועת בני עקיבא, וספסלי בית המדרש הלכו ונתרבו. בשנת תשכ"ד עברה הישיבה למשכנה החדש והייתה למוסד תורני מרכזי.

ביום העצמאות ה-י"ט לקום המדינה נתקיימה סעודת מצווה בישיבה. במהלך הסעודה הפתיע הרב את שומעיו כאשר צעק בהתרגשות: "איפה חברון שלנו? האנחנו שוכחים את זה? והיכן שכם שלנו ויריחו שלנו... וכל עבר הירדן - שלנו הוא, כל רגב ורגב!". כעבור שלושה שבועות פרצה מלחמת ששת הימים, שבה הגיע צה"ל לאותם מקומות שהרב הזכיר בדבריו. בכ"ח אייר זכו הרב צבי-יהודה והרב דוד כהן 'הנזיר' להיות האזרחים הראשונים ליד הכותל המערבי, ששחרר ע" הצנחנים באותה המלחמה.

לאחר מלחמת ששת הימים הנהיג הרב בישיבה מסיבת הודיה בליל החג, שאלה הזמין את ראשי המדינה, הרבנים הראשיים, רבנים ושרים. לאחר המסיבה התקיים ריקוד עד הכותל המערבי. מאותה העת הפך הרצ"ה למנהיג של הציבור הדתי-לאומי בארץ.

בתשל"ד, לאחר משבר מלחמת יום הכיפורים, עודד הרב את הקמת 'גוש אמונים', שפעל להקמת יישובים, בעיקר בשטחי הארץ ששוחררו במלחמת ששת הימים. התנועה הונהגה על ידי תלמידיו של הרצ"ה שכיוון,

הדריך ועודד את תלמידיו. הרב לא רצה לצאת נגד הממשלה, אך היה תקיף בעמדתו ביחס לארץ-ישראל. הוא ניסה, במידת האפשר, למנוע חיכוכים עם כוחות הביטחון, אך בו בזמן גם בירך בברכת הצלחה את העולים להתיישב. בעלייה ל"אלון מורה" השתתף הרב בעלייה לקרקע, וכשבאו לפנותו, לא הסכים להתפנות מרצון, והיה צורך למושכו מהמקום, מרוב אהבתו לארץ-ישראל.

הרב צבי-יהודה נלחם רבות על מעמדה של הרבנות הראשית לישראל, וראה בה את ה"מרא דאתרא" במדינת ישראל. הוא עודד את פעילות תנועת "אל עמי" להעלאת יהדות רוסיה, ותלמידיו היו בין פעיליה המרכזיים. תלמידיו גם הקימו חלק ניכר של הישיבות הגבוהות הציוניות, ישיבות ההסדר, ואף המכינות

הקדם צבאיות הדתיות.

בשנותיו האחרונות, חלה הרב צבי-יהודה ועבר ניתוחים קשים, אך למרות זאת המשיך במנהיגותו ובהעברת שיעורים והפצת תורתו של אביו, הראי"ה. בתקופה זו נחתם הסכם השלום עם מצרים, שהרב התנגד לו.

בפורים תשמ"ב נפטר הרב, והוא בן תשעים ואחת שנה, ונקבר ליד אביו, בהר הזיתים.

"הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן.

אוהב שלום ורודף שלום. אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

(מסכת אבות א,יב)

הרב צבי-יהודה פירש את המשנה שאדם צריך להיות אוהב שלום, רודף שלום ואוהב את הבריות. אדם שיקפיד בשלוש מידות אלה יגרום ממילא שהבריות יתקרבו לתורה. אדם אינו צריך לעשות מעשים שמטרתם הישירה היא לקרב את הבריות לתורה. אפשר לשנן את המשנה עם הילדים ולהבין עמם את שלוש המידות.

דמותו של הרב צבי-יהודה

הרב צבי-יהודה קוק היה מנהיגה של היהדות התורנית הציונית הדתית. איש צנוע ועניו, ועל אף זאת מנהיג כריזמטי, מחולל תנועה רעיונית בעלת השפעה אדירה, שלזכותה יש לזקוף את המפעל ההתיישבותי והחינוכי הגדול ביותר בכל תולדות ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל בדור האחרון.

מעיקרי משנתו :

- **הבלטת שני ה - 'א' - לימוד אמונה** (לימוד שנשכח בגלות) ואהבת כלל ישראל. את שניהם הוא יישם גם כלפי עם ישראל וגם כלפי ארץ-ישראל.
- **לימוד תורה - כל עיסוקו של הרב צבי-יהודה היה בלימוד תורה - הוא למד בעצמו ולימד תורה לאחרים.**
- **ארץ-ישראל - לאחר מלחמת ששת הימים העמיד את סוגיית ארץ-ישראל השלמה במרכז פעילותו.** כך הצמיחה ישיבת "מרכז הרב" את מנהיגי תנועת "גוש אמונים", כשהרב צבי-יהודה משמש לה מנהיג רוחני.
- **מדינת-ישראל - הרב צבי-יהודה ראה במדינה שלב בגאולה.** הוא השתדל מחד גיסא לחזק את המדינה על כל מערכותיה בכל יכולתו, ומאידך גיסא לתת למדינה תוכן יהודי שורשי, ככל הניתן. את יום העצמאות חגגו בישיבה עם קברניטי הארץ.
- **ציונות דתית - הרב צבי-יהודה נלחם רבות על מעמדה של הרבנות הראשית לישראל.**

הרב צבי יהודה נהג לאמר:

**"מלמד - צריך להיות תנור של אהבה",
"תנור חם מחמם".**

הצעות לפעילויות בגן הילדים

לימוד מהליכות חייו של הרב

1. באמצעות "כרטיסיות-סיפור"

במארז לגננת מצורפות עשר "כרטיסיות-סיפור". סיפורים אלו נבחרו מתוך הספר "משמיע ישועה", בהוצאת המכון התורני אור עציון. ספר זה מרכז סיפורים רבים על דמותו של הרב צבי-יהודה, והסיפורים שנבחרו הם סיפורים שמותאמים לגיל הילדים בגן. סיפורים אלו מבליטים במיוחד את מידותיו המיוחדות של הרב, גדולתו בתורה, אהבתו לכל אדם, היותו מחנך ויחסו לתלמידיו ולילדים. הסיפורים מנוקדים ומאירים באיור המתאים לסיפור, כך שהילד יכול לזהות את הסיפור על-פי האיור וגם על-פי גוני הדף. את הסיפורים הללו יכולה הגננת לספר לפני התפילה או בזמן הלכה יומית בגן. לאחר הסיפור אפשר לפתח שיחה:

- מה קרה בסיפור?... למה נהג הרב כך?
- מה מלמד אותנו הסיפור על הרב צבי-יהודה?
- האם גם אננו יכולים לנהוג כמוהו?

אפשר לחשוב כיצד להרחיב את הנושא. לדוגמא, בעקבות הסיפור על ביקור חולים, אפשר לחשוב כיצד ניתן לקיים את המצווה כאשר אחד מילדי הגן חולה. אפשר ללמוד את הלכות המצווה. הילדים יכולים לספר כיצד הם מרגישים כאשר הם חולים. הסיפורים המצוירים יכולים להיות בפינה קבועה בגן, והילדים יכולים לקחת אותם, לספר או להציג אותם. **הסיפורים לקוחים מתוך הספר 'משמיע ישועה', בהוצאת המכון התורני אור עציון (טל': 08-850822, כל הזכויות שמורות).**

2. באמצעות אמרה או לימוד מהנהגות הרב

דוגמא לאמרה היא מה שנכתב לעיל: "...אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". דוגמא להנהגה היא שמירת הלשון של הרב צבי-יהודה. הרב הנהיג שבכל יום לפני תפילת מנחה ילמדו התלמידים בקביעות מהספר "שמירת הלשון" של מרן בעל החפץ חיים. אפשר להרחיב בגן את הרעיון של שמירת הלשון מבלי להיכנס להלכות. למשל: כאשר ילד הזיק לפריט כלשהו בגן, הגננת יכולה לפנות אל כל הילדים ולשאל אותם מי עשה זאת. מאחר שהילדים נוטים תמיד להאשים את האחר, תבהיר הגננת שהשאלה מכוונת רק למי שעשה זאת, כי אם האחרים אומרים על החבר משהו רע, הם עוברים על איסור לשון הרע. כשהגננת תשבח את הילד שהודה במעשהו הרע על כך שהוא דבר אמת, הילדים ילמדו לשמור על לשונם. **לרעיונות נוספים כדאי לעיין בספר 'משמיע ישועה', שהוזכר לעיל. הספר מביא סיפורים רבים המאירים את דמותו של הרב.**

משחקים

❖ משחק מסלול

במשחק רואים את מסלול הדרך של הילד מביתו לבית של הרב צבי יהודה.

רמה א':

אביזרים: קוביה, חיילים, "כרטיסיות-סיפור" קטנות.

המטרה המשחקית: להגיע לבית הרב.

המטרה הלימודית: להכיר את הליכות חייו של הרב.

מהלך המשחק: הילד מתקדם בהתאם למספר שמורה לו הקובייה שהוא זרק. אם הוא נוחת

במשבצת שבה יש איור של ספר, הוא לוקח כרטיסיית-סיפור מהערימה של כרטיסיות הסיפור,

מספר את הסיפור המופיע בכרטיסיה וזוכה בתור נוסף.

רמה ב':

המטרה המשחקית: להגיע לבית הרב.

המטרה הלימודית: לספר את הסיפור "בשיירה אל הרב צבי יהודה" תוך כדי התקדמות במשחק.

מהלך המשחק: הילד מתקדם בהתאם למספר שמונה לו הקובייה שהוא זרק. אם הוא נעצר

במשבצת שמצויר עליה ציור הקשור לעלילת הסיפור, הוא צריך לתאר מה קרה.

❖ משחק זכרון

מטרה משחקית: איסוף מירבי של כרטיסיות.

מטרה לימודית: הכרה של רבנים שונים, בבחינת "והיו עיניך רואות את מוריך"

אביזרים: קלפים שעליהם מודבקים 3 זוגות זהים של תמונות רבנים: הרב עוזיאל, הרב אליהו

והרב צבי-יהודה. על שאר הקלפים הגננת יכולה להדביק תמונות של רבנים המוכרים לילדים

מהסביבה שלהם. לדוגמא: רב בית כנסת, רב הגן, רב השכונה.

מהלך המשחק: מפזרים את הקלפים כשתמונותיהם הפוכות. כל ילד הופך בתורו שני קלפים,

עד אשר הילדים מוצאים את זוגות הרבנים. כדאי לעזור לילדים לקרוא בשמות הרבנים.

במ"ה - בית מדרש הורים

על מנת להעמיק ולהכיר את דמותו של הרב צבי-יהודה מוצעות שתי הצעות לבמ"ה.

במ"ה עם ההורים

לפניכן מאגר הצעות. בחרנה את מה שמתאים לאוכלוסיית ההורים בגן שלכן.

1. מצגת.
2. סרט וידאו קצר של שמונה דקות, ביו-טיוב: "חיי ופועלו של הרצי"ה".
3. לספר על הפעילויות המתוכננות השנה בנושא.
4. להסביר להורים את ערכם החינוכי של סיפורים העוסקים ברבנים.
5. אפשר להזמין תלמיד של הרב צבי-יהודה, שיספר עליו.
6. לפני המפגש עם ההורים אפשר לשאול את הילדים שאלה הקשורה לרב. במפגש עצמו אפשר לקרוא בפני ההורים את התשובות. שאלות מעין אלה יכולות להיות: מה אפשר ללמוד מהרב צבי-יהודה? אילו יכולת לשאול את הרב שאלה, מה היית שואל אותו?
7. לחלק להורים את הטקסט של הסיפור, תוך כדי התייחסות לפעילויות שאפשר לעשות בחיק המשפחה.

במ"ה עם ההורים והילדים

הפעילות: המחזות סיפורים העוסקים בדמותו של הרב.

ארגון הגן: אפשר לקשט את קירות הגן בדיוקן של הרב צבי יהודה שאותו ציירו הילדים.

התארגנות מוקדמת לפעילות:

- לחלק מלכתחילה מראש את ילדי הגן לקבוצות, כך שבכל קבוצה יהיו כשישה ילדים. להשתדל שבכל קבוצה יהיה הורה שיוכל לביים את ההמחזה.
- לארגן מוקדים עלפי מספר הקבוצות. בכל מוקד כדאי לשים:
 1. כרטיסיית-סיפור על הרב.
 2. חומרים שונים להמחזה: אביזרים כמו זקן ותחפושות שאיתם שבאמצעותם יהיה אפשר להמחזיז את הסיפור.
 3. כלי נגינה שיאפשרו שילוב נגינה.
 4. דיסקים עם של מנגינות או שירי קודש, שאפשר שניתן לשלבם בהמחזות.

מהלך הפעילות:

- פתיחה: הגננת יכולה לספר מה נעשה בגן בנושא הרב צבי-יהודה.
- תיאור הפעילות: חלוקה לקבוצות. כל קבוצת ילדים מכינה, בסיוע ההורים, המחזה של הסיפור שמונח במוקד. לכל קבוצה מוקצב זמן של כחצי שעה להתארגנות. כדי להקל על ההמחזה אפשר להשתמש בטכניקה של תיאטרון-סיפור. דהיינו, הגננת או ההורה מספרים את הסיפור, והילדים מציגים. לחלופין, בהתאם לרמת הילדים, הילדים יכולים להציג תוך כדי דיבור.
- כל קבוצה מציגה בתורה את ההמחזה שלה.
- סיכום.

הסיפור: "בשיירה אל הרב צבי יהודה"

שילוב מוסיקה

שילוב מוסיקה בסיפור מעשיר את המילה הכתובה, מסייע לנו בתיאור הדמות, תורם לאווירה ומאפשר לנו להביע רגשות העולים מתוך היצירה הספרותית.

התהליך:

כדאי לקרוא את הסיפור מספר פעמים, באינטונציה מתאימה. בסוף הסיפור כדאי לחכות כדי לשמוע את התגובות הספונטניות של הילדים. לאחר מכן, כדאי לשוחח על הדמויות, המאפיינים שלהן ופעולותיהן.

אפשר להציג את הדמויות השונות בפנטומימה המתארת את פעולת הדמות, ללא קשר לסיפור או למוסיקה. לאחר מכן נקרא את הסיפור בליווי המוסיקה.

קטעי המוסיקה שנבחרו הם ללא מילים, כדי לא להעמיס מלל נוסף על הסיפור. כשמחליטים לעצור את המוסיקה, יש לעשות זאת על-ידי הנמכת העוצמה ולא לקטוע אותה בפתאומיות.

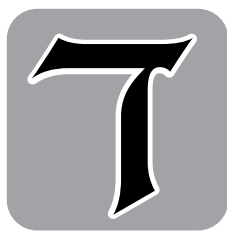
ההצעות המוסיקליות:

בטבלה שלהלן מרוכזות ההצעות לליווי מוסיקלי לסיפור:

רעיון נוסף: המחשת הסיפור באמצעות בובות תאטרון

מס' הצעה	קטע בסיפור	מוסיקה ופעילות	מוסיקה
1	לפני תחילת הסיפור, מתאר את המתרחש בפיסקה הראשונה.	אלתור בנגינה בתיבה סינית: הקשה קצבית בקול רם, ובהדרגה לעבור להקשה איטית ושקטה.	
2	אחרי "ש...ש...ש...", הוא רמז לי"	ואלס החתול/ לירוי אנדרסן בראון. תנועות "חתוליות" בתוך פח.	https://www.youtube.com/watch?v=6CEQjpJpkaE
3	אחרי "ראיתי שיירה ארוכה של נמלים".	נמלה מתוך דירה להשכיר / יחזקאל בראון. שיירה של נמלים חוצה את הדרך.	דירה להשכיר - יצירה מוסיקלית מאת לאה גולדברג ויחזקאל בראון, הוצאת אגף המוסיקה, מכון לאינטגרציה חברתית, אוניברסיטת בר-אילן musicint@mail.biu.ac.il
4	אחת, שתיים, שלוש... טרילידה".	להמציא מנגינה כפזמון חוזר בכל פעם שמופיע התמליל הזה. אפשר להקליט עם הילדים, להשמיע ולהצטרף בשירה.	
5	אחרי "צועד ישר לתוך שיירת הנמלים שלי".	מרש צה"ל/ שומן מתוך אלבום לנוער	https://www.youtube.com/watch?v=2-tRTafeBrM
6	אחרי "וברך אותי ברכת כהנים".	ברכת כהנים/ אברהם פריד, או בלחן של ליאת ריבנר, בביצוע ליאור נרקיס	https://www.youtube.com/watch?v=MfDUAOUSxMI https://www.youtube.com/watch?v=Jzo35x7HbLg
7	אחרי "בחוץ חכתה לי שיירת הנמלים".	נמלה מתוך דירה להשכיר / יחזקאל בראון	דירה להשכיר - יצירה מוסיקלית מאת לאה גולדברג ויחזקאל בראון, הוצאת אגף המוסיקה, מכון לאינטגרציה חברתית, אוניברסיטת בר-אילן musicint@mail.biu.ac.il
8	סיום	ברכת כהנים/ אברהם פריד, או בלחן של ליאת ריבנר, בביצוע ליאור נרקיס	https://www.youtube.com/watch?v=MfDUAOUSxMI https://www.youtube.com/watch?v=Jzo35x7HbLg

דעה

הוצאת ספרים
המכללה האקדמית
חמדת הדרום
